

Bryssel 20.5.2020
COM(2020) 545 final

KOMISSION KERTOMUS

Viro

**Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla
laadittu kertomus**

KOMISSION KERTOMUS

Viro

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu kertomus

1. JOHDANTO

Komissio antoi 20. maaliskuuta 2020 tiedonannon vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoinnista. Lauseke, josta säädetään asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 1 kohdassa, 6 artiklan 3 kohdassa, 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklan 3 kohdassa sekä asetuksen (EY) N:o 1467/97 3 artiklan 5 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa, helpottaa finanssipolitiikan koordinointia talouden vakavan taantuman yhteydessä. Tiedonannossaan komissio oli neuvoston kanssa samaa mieltä siitä, että kun otetaan huomioon odotettavissa oleva covid-19-epidemian aiheuttama vakava talouden taantuma, tämänhetkiset olosuhteet mahdollistavat lausekkeen aktivoinnin. Jäsenvaltioiden valtiovarainministerit yhtyivät komission arvioon 23. maaliskuuta 2020. Yleisen poikkeuslausekkeen aktivointi mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta edellyttäen, että tämä ei vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä. Korjaavan osion osalta neuvosto voi myös päättää komission suosituksesta hyväksyä tarkistetun julkisen talouden kehityskaaren. Yleinen poikkeuslauseke ei keskeytä vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisia menettelyjä. Se antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden poiketa niistä julkista taloutta koskevista vaatimuksista, joita tavallisesti sovellettaisiin, ja samalla komissiolla ja neuvostolla on mahdollisuus toteuttaa tarvittavat politiikan koordinoitimenpiteet vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa.

Viron viranomaisten 31. maaliskuuta 2020 ilmoittamat ja Eurostatin myöhemmin vahvistamat tiedot¹ osoittavat, että vuonna 2019 Viron julkisen talouden alijäämä oli 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen ja julkisen talouden bruttovelka 8,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vuoden 2020 vakausohjelmassa Viro ennakoii, että vuonna 2020 alijäämä on 10,1 prosenttia suhteessa BKT:hen ja velka 21,9 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Vuodeksi 2020 ennakoitu alijäämä on lähtökohtaisesti näyttönä vakaus- ja kasvusopimuksessa määritellyn liiallisen alijäämän olemassaolosta.

Tätä taustaa vasten komissio on laatinut tämän kertomuksen, jossa analysoidaan, noudattaako Viro perussopimuksessa määrättyä alijäämäkriteeriä. Velkakriteeriä voidaan katsoa noudatetun, koska velkasuhde on alle perussopimuksen mukaisen viitearvon, joka on 60 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa otetaan huomioon kaikki merkitykselliset tekijät, ja siinä otetaan asianmukaisesti huomioon myös covid-19-pandemiaan liittyvä merkittävä talouden häiriö.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Taulukko 1. Julkisen talouden alijäämä ja velka (% suhteessa BKT:hen)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Alijäämäkriteeri	Julkinen talouden rahoitusasema	-0,5	-0,8	-0,6	-0,3	8,3	3,4
Velkakriteeri	Julkinen talouden bruttovelka	10,2	9,3	8,4	8,4	20,7	22,6

Lähde: Eurostat, komission kevään 2020 talousennuste

2. ALIJÄÄMÄKRITERI

Vuoden 2020 vakausohjelman perusteella Viron julkisen talouden alijäämän odotetaan kasvavan 10,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2020, eli se ylittää perussopimuksen mukaisen viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen, eikä ole lähellä sitä. Jyrkästi kasvava alijäämä johtuu suunnitellusta elvytyksestä (4,3 % suhteessa BKT:hen) ja talouskriisin vaikutuksista.

Perussopimuksessa määrätyn viitearvon kaavailtu ylittyminen vuonna 2020 on poikkeuksellinen, koska se johtuu talouden vakavasta taantumasta. Komission kevään 2020 talousennusteessa otetaan huomioon covid-19-pandemian vaikutus ja ennustetaan reaalisena BKT:n supistuvan 6,9 prosenttia vuonna 2020.

Viitearvon (3 prosenttia suhteessa BKT:hen) ennakoitu ylittyminen ei ole komission kevään 2020 talousennusteen perusteella väliaikaista, sillä alijäämän ennustetaan pysyvän viitearvon yläpuolella vuonna 2021.

Yhteenvetona voidaan todeta, että vuodeksi 2020 ennakoitu alijäämä ylittää perussopimuksen 3 prosentin viitearvon eikä ole sitä lähellä. Ennakoitua ylittymistä pidetään perussopimuksessa ja vakaus- ja kasvusopimuksessa määriteltynä poikkeuksellisena mutta ei väliaikaisena ylittymisenä. Näin ollen analyysi viittaa siihen, että komission kevään 2019 talousennusteen ja vakausohjelman perusteella perussopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/97 tarkoitettua alijäämäkriteeriä ei lähtökohtaisesti noudateta.

3. MERKITYKSELLISET TEKIJÄT

Perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos jäsenvaltio ei täytä jommankumman tai kummankaan arviointiperusteen mukaisia vaatimuksia, komissio laatii asiasta kertomuksen. Kertomuksessa on otettava huomioon myös se, ylittääkö julkistalouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, jäsenvaltion keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne ja talousarviotilanne mukaan luettuina.

Näitä tekijöitä kuvataan tarkemmin asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan huomioon on otettava myös ”muut tekijät, joita kyseinen jäsenvaltio pitää merkityksellisinä arvioitaessa kokonaisvaltaisesti alijäämä- ja velkaperusteiden noudattamista ja jotka jäsenvaltio on esittänyt neuvostolle ja komissiolle”.

Tämänhetkisessä tilanteessa keskeinen huomioon otettava lisätekiä vuoden 2020 osalta on covid-19-pandemian taloudellinen vaikutus. Pandemia vaikuttaa erittäin

merkittävästi julkisen talouden tilanteeseen ja johtaa erittäin epävarmoihin näkymiin. Pandemia on johtanut myös yleisen poikkeuslausekkeen aktivoimiseen.

3.1. Covid-19-pandemia

Covid-19-pandemia on johtanut merkittävään talouden häiriöön, jolla on huomattava kielteinen vaikutus kaikkialla Euroopan unionissa. Vaikutukset BKT:n kasvuun riippuvat sekä pandemian että niiden toimenpiteiden kestosta, joita kansalliset viranomaiset toteuttavat ja joita toteutetaan Euroopan tasolla ja globaalisti pandemian leviämisen hidastamiseksi, tuotantokapasiteetin suojelemiseksi ja kokonaiskysynnän tukemiseksi. Jäsenvaltiot ovat jo ottaneet tai ovat ottamassa käyttöön budjettitoimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmien kapasiteetin lisäämiseksi ja avun tarjoamiseksi niille ihmisille ja aloille, joita kriisi erityisesti koettelee. Lisäksi on otettu käyttöön merkittäviä maksuvalmiustukitoimenpiteitä ja muita takauksia. Toimivaltaisten tilastoviranomaisten on tutkittava yksityiskohtaisempien tietojen perusteella, onko kyseisillä toimenpiteillä välitöntä vaikutusta julkisen talouden rahoitusasemaan. Nämä toimenpiteet yhdistettynä talouden toimeliaisuuden vähenemiseen kasvattavat julkisen talouden alijäämiä ja heikentävät velka-asemia huomattavasti.

3.2 Keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne

Komission kevään 2020 talousennusteen mukaan Viron reaalisen BKT:n ennustetaan supistuvan noin 7 prosenttia ja elpyvän nopeasti vuonna 2021. Kotimaisen kysynnän lisäksi viennin odotetaan kärsivän ulkomaisen kysynnän vähentyessä. Työttömyysasteen ennustetaan kasvavan vuosien 2019 ja 2020 välillä 4,4 prosentista yli 9 prosenttiin.

Vakaushjelman makrotalouden ennusteessa todetaan, että pandemian kestosta ja sen taloudellisista vaikutuksista on suurta epävarmuutta. Ohjelmassa ennustetaan BKT:n supistuvan 8 prosenttia vuonna 2020, mutta elpyvän vuonna 2021 olettaen, että hätätilanne jatkuu toukokuun 2020 loppuun asti ja taloudellinen toiminta alkaa sen jälkeen vähitellen elpyä. BKT:n jyrkkä lasku on lieventävä tekijä arvioitaessa, noudattaako Viro alijäämäkriteeriä vuonna 2020.

3.3 Julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema

Viro sai 13. heinäkuuta 2018 suosituksen varmistaa, että nettomääräisten julkisten perusmenojen nimellinen kasvu on enintään 4,1 prosenttia vuonna 2019 (menojen kasvun vertailuarvo), jolloin rakenteellinen sopeutus olisi 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen.² Toteutumatietojen ja komission ennusteen perusteella menojen kasvu ylitti kyseisen viitearvon, sillä vuonna 2019 poikkeama oli 1,7 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä viittaa merkittävään poikkeamaan. Myös vuodet 2018 ja 2019 yhdessä tarkasteltuina vahvistavat

² Neuvoston suositus, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2018, Viron vuoden 2018 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Viron vuoden 2018 vakaushjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 320, 10.9.2018, s. 24).

tämän päätelmän. Rakenteellinen rahoitusasema pysyi muuttumattomana vuonna 2019, mikä viittaa siihen, että vuonna 2019 sopeutusuralta poiketaan jonkin verran (0,3 % suhteessa BKT:hen) ja tarkasteltaessa vuosia 2018 ja 2019 yhdessä siltä poiketaan merkittävästi. Kokonaisarviointi osoittaa, että julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä suositellulta sopeutusuralta poiketaan merkittävästi vuonna 2019.

Vakaushjelman mukaan alijäämä (10,1 % suhteessa BKT:hen vuonna 2020) supistuu vuonna 2021, jolloin talouden odotetaan elpyvän ja useimpien julkisen talouden toimenpiteiden voimassaolo päättyy. Rakenteellisen rahoitusaseman ennustetaan kohenevan vuosien 2020 ja 2021 välillä 5,2 prosentin alijäämästä 0,8 prosentin alijäämään suhteessa BKT:hen.³ Vakaushjelmassa annetaan tietoja merkittävistä toimenpiteistä pandemian hillitsemiseksi ja talouden tukemiseksi. Siinä arvioidaan, että näiden suorien tukitoimenpiteiden vaikutus julkiseen talouteen on 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin näkymät ovat edelleen erittäin epävarmat.

3.4 Muut jäsenvaltion esittämät tekijät

Viron viranomaiset toimittivat 12. toukokuuta 2020 kirjeen, jossa ne ilmoittivat asetuksen (EY) N:o 1467/97 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut merkitykselliset tekijät. Edellä tässä kertomuksessa esitetty analyysi kattaa jo suurimman osan viranomaisten esittämistä keskeisistä tekijöistä.

4. PÄÄTELMÄT

Vakaushjelmassa Viron julkisen talouden alijäämän ennakoidaan vuonna 2020 kasvavan 10,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tämä ylittää perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon eikä ole lähellä sitä. Viitearvon ennakoitua ylittymistä pidetään poikkeuksellisenä mutta ei väliaikaisena.

Perussopimusta ja vakaush- ja kasvusopimusta noudattaen tässä kertomuksessa on tarkasteltu myös merkityksellisiä tekijöitä.

Koska ennakoitu alijäämä on selvästi yli 3 prosenttia suhteessa BKT:hen eikä ylittyminen ole väliaikainen ja kun otetaan huomioon kaikki merkitykselliset tekijät, analyysi viittaa siihen, että perussopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/1997 määriteltyä alijäämäkriteeriä ei noudateta.

³ Viron viranomaisten laskelmien mukaan.